

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
В.о. декана факультету історії та
міжнародних відносин
/Віталій АНДРЕЙКО/
«01» _____ 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	032 Історія та археологія
Освітня програма	Історія
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2022

Робоча програма «Педагогічна практика» для здобувачів вищої освіти галузі знань: 03 Гуманітарні науки, спеціальності: 032 Історія та археологія, освітньої програми: Історія.

Розробник: Алешкевич Я.А. – доцент, кандидат історичних наук.

Схвалено науково-методичною комісією факультету історії та міжнародних відносин,
протокол № 8 від 22 червня 2022 р.

Голова науково-методичної комісії _____ Світлана МИШКО

1. ОПИС ПРАКТИКИ:

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 6	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 180	2	1
	Семестр:	
Вид підсумкового контролю: диференційований залік	1	2
	Індивідуальна робота:	
Форма підсумкового контролю: усна	120	60
	Самостійна робота:	
	60	120

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

У відповідності до освітньої програми «Історія» та навчальних планів підготовки магістрів спеціальності 032 Історія та археологія педагогічна практика проводиться на базі кафедр факультету історії та міжнародних відносин для студентів денної форми навчання на II курсі (протягом першого семестру) та для студентів заочної форми навчання на I курсі (протягом другого семестру). Обсяг практики для студентів денної та заочної форм навчання – 6 кредитів ECTS, тривалість практики – 4 тижні.

Нормативна база: Положення про практику студентів ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (затверджено Вченою радою ДВНЗ «УжНУ», протокол № 3 від 23.02.2017 р., введено в дію Наказом ректора ДВНЗ «УжНУ» № 388/01-17 від 24.02.2017 р.). Текст Положення міститься за адресою: <https://www.uzhnu.edu.ua/en/infocentre/get/11775>

Метою педагогічної практики є встановлення та поглиблення зв'язку теоретичних знань з реальним педагогічним процесом, формування у студентів системи необхідних педагогічних умінь й навичок, фахових здібностей, особистісно-індивідуального стилю поведінки та діяльності, необхідних для майбутньої професії в оптимально наближених до роботи за фахом умовах; вдосконалення і втілення на практиці знань і вмінь, набутих у курсах педагогіки, психології, методики викладання історії. При цьому студенти практично знайомляться з усіма напрямками навчально-виховного процесу, його специфічною своєрідністю в різних типах освітніх закладів, набувають досвід самоорганізації педагогічної діяльності. Оволодіння студентами сучасними методами і формами викладання історичних курсів, подальше вдосконалення професійних вмінь та навичок на базі отриманих в університеті знань, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо застосовувати їх в практичній діяльності.

Відповідно до освітньої програми «Історія», проходження практики сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти відповідної спеціальності таких компетентностей:

- **інтегральна компетентність:** здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері історії та археології.
- **загальні компетентності (ЗК):**
 - здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу (ЗК – 01);
 - здатність працювати автономно (ЗК – 02);
 - здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК – 03);
 - здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності) (ЗК – 05);
 - здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт (ЗК – 07);
 - цінування та повага різноманітності та мультикультурності (ЗК – 08);

- здатність приймати обґрунтовані рішення (ЗК – 09);
- здатність діяти соціально відповідально та з усвідомленням громадянської позиції (ЗК – 10);
- здатність до комунікації та співпраці у складі колективу (ЗК – 11);
- здатність до використання сучасних інформаційних та комунікаційних технологій (ЗК – 12).
- **фахові компетентності (ФК):**
 - здатність виявляти та досліджувати історичні й археологічні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти, узагальнювати інформацію (ФК – 01);
 - здатність презентувати та обговорювати результати досліджень і професійної діяльності у сфері історії та археології (ФК – 03);
 - здатність виявляти специфіку в підходах до вирішення проблем в галузі історії та археології представників різних наукових напрямів та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки (ФК – 04);
 - здатність здійснювати експертний аналіз в предметній області. (ФК – 06);
 - здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах фахової перед вищої та вищої освіти, наукових установах (ФК – 07);
 - здатність використовувати сучасні цифрові інструменти і технології для проведення досліджень та професійної діяльності у сфері історії та археології (ФК – 09);
 - усвідомлення принципів академічної доброчесності та норм професійної етики (ФК – 10);
 - здатність розуміти глибину предметної області та компетентностей професії історика та археолога (ФК – 11);
 - здатність застосовувати принципи і методи педагогіки та психології в навчально-виховному процесі у вищих навчальних закладах та в системі післядипломної освіти (ФК – 12);
 - здатність постійно займатися професійною самоосвітою та самовихованням (ФК – 13).

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Передумовами проходження педагогічної практики є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

Шифр НД за ОП: ОК 10. Викладацька діяльність у закладах вищої освіти.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Історія», проходження педагогічної практики повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів (ПРН):

Програмні результати	Шифр ПРН
Аналізувати теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної науки, критично оцінювати стан проблеми та результати останніх досліджень.	ПРН – 01
Застосовувати у професійній діяльності у сфері історії та археології сучасні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження і оброблення інформації, у тому числі для виконання наукових досліджень і реалізації освітніх та інноваційних технологій.	ПРН – 04
Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань історії та/або археології до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.	ПРН – 07
Здійснювати викладацьку діяльність у закладах вищої освіти на основі освітніх технологій, а також принципів і практик європейських країн.	ПРН – 09
Вміння аналізувати, узагальнювати і розповсюджувати кращий досвід організації навчального процесу, методичної і наукової роботи.	ПРН – 11

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після проходження педагогічної практики:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Здатність до критичного та творчого мислення й професійно-ділового спілкування із застосуванням фахової термінології; здатність до міжособистісної взаємодії,	ПРН – 01

здатність до толерантного ведення дискусії та аргументування власних думок з дотриманням вимог професійної етики.	
Вміння орієнтуватися в сучасних програмних та апаратних засобах, використовувати знання і навички роботи з фаховим комп'ютерним забезпеченням.	ПР – 04
Вміння проводити різноманітні форми позааудиторної, громадсько-презентаційної роботи з фахових предметів, визначати ступінь і глибину засвоєння учнями та студентами навчального матеріалу, використовуючи при цьому різноманітні методи і прийоми контролю знань, прищепляти особам, що навчаються навички самостійного поповнення знань.	ПР – 07
Обізнаність із сучасними пріоритетами дослідження і викладання історії, основна сутність яких полягає у людиноцентричності та культуроцентричності, перенесенні центру ваги на загально цивілізаційні підходи і, в кінцевому підсумку – до прагнення пов'язати соціальне і культурне в єдине ціле, що відповідає вимогам сучасної світової історіографії.	ПР – 09
Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності), вивчати та використовувати історичний досвід.	ПР – 11

5. БАЗИ ПРАКТИКИ

У відповідності до Положення про практику студентів ДВНЗ «Ужгородський національний університет» практика студентів університету проводиться на базах практики, діяльність яких відповідає напряму підготовки студентів та може забезпечити усі необхідні умови для виконання студентом програми практики.

Для магістрів спеціальності 032 Історія та археологія педагогічна практика проводиться на базі кафедр факультету історії та міжнародних відносин. Бази практик в особі їх керівників разом з представниками університету несуть відповідальність за організацію, якість і результати практики студентів. Студенти денної форми навчання направляються на практику наказом ректора університету, студенти заочної форми навчання – розпорядженням декана факультету.

Студенти можуть самостійно з дозволу керівника практики від факультету та за погодженням завідувача кафедрою підбирати для себе місце проходження практики і пропонувати його як базу практики.

Відповідальність за організацію, проведення і контроль практики покладається на першого проректора університету. Навчально-методичне керівництво і виконання програми практики забезпечують відповідні кафедри університету.

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

За період проходження практики студенти денної та заочної форм навчання повинні:

- відвідати нараду-інструктаж, ознайомитися із програмою та завданнями практики, вимогами щодо оформлення супровідної документації;
- скласти календарний графік проходження практики;
- відвідати та проаналізувати за відповідною схемою 4 заняття викладачів кафедри спеціалізації або інших кафедр факультету (лекційні, практичні, дати відвідування заздалегідь погодити з відповідними викладачами);
- відвідати та проаналізувати за відповідною схемою 2 заняття інших студентів-практикантів;
- провести 1 лекційне заняття та 1 практичних заняття (підготувати розгорнутий план-конспект лекції та практичного заняття, дату проведення заздалегідь погодити з відповідними викладачами);
- підготувати психолого-педагогічну характеристику студентської академічної групи;
- провести один виховний тематичний захід (підготувати розгорнутий план-конспект);

- якісно заповнити щоденник практики із відповідними відмітками про виконання завдань практики;
- підготувати звіт про проходження практики (у довільній формі).

7. ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПЕРІОД ПРОВЕДЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

№ з/п	Вид та зміст роботи	Період виконання завдання
1	Відвідування цільової наради-інструктажу	1 тиждень
2	Відвідування занять викладачів кафедри (факультету)	1 – 4 тижні
3	Проведення занять	2 – 4 тижні
4	Відвідування занять, які проводять інші практиканти	2 – 4 тижні
5	Підготовка психолого-педагогічної характеристики академічної групи	3 тиждень
6	Проведення виховного тематичного заходу	3 тиждень
7	Підготовка звіту та іншої документації	4 тиждень
8	Захист практики	4 тиждень
	Загальна тривалість практики	4 тижня

8. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПЕДАГОГІЧНОЮ ПРАКТИКОЮ

Відповідальність за організацію практики в цілому по університету та контроль за її проведенням покладається на керівника виробничої практики університету, який підпорядковується начальнику навчально-методичного відділу. До керівництва практикою студентів залучаються досвідчені науково-педагогічні працівники кафедр.

Перед початком практики керівник оформляє направлення на практику, у якому зазначається номер наказу ректора (розпорядження декана) та дата його затвердження, прізвище практиканта, зазначається назва бази практики (кафедри та факультету), календарний термін тривалості практики, зазначаються прізвища керівників практики від кафедри факультету, від кафедри психології та від кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи. Направлення підписує заступник декана факультету. Також перед початком практики керівник перевіряє готовність баз практики та здійснює всі необхідні заходи для проведення практики на належному рівні.

Перед початком практики (або в перший день практики) керівники практики забезпечують проведення всіх організаційних заходів, зокрема:

- проведення цільового інструктажу з техніки безпеки та охорони праці;
- вручення студентам пакету усіх необхідних документів;
- роз'яснення порядку ведення щоденника практики;
- ознайомлення студентів із вимогами щодо оформлення звіту про проходження практики.

Одночасно з керівником практики від кафедри факультету свій інструктаж для студентів денної форми навчання проводить керівник від кафедри психології та керівник від кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи.

Під час практики керівник (керівники) відвідує та аналізує ті заняття та заходи, які проводять практиканти. Також до оцінки якості роботи студентів-практикантів залучаються й викладачі факультету.

Керівник практики у складі комісії приймає у студентів залік (диференційований залік) та по закінченню практики подає звіт про її проведення.

9. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ. ЗАХИСТ ПРАКТИКИ

Загальні вимоги щодо оформлення звіту.

Звітна документація оформляється студентом за відповідною формою на останньому (4-му) тижні проходження педагогічної практики. У Звіті мають бути відображені наступні компоненти:

- місце та термін проходження практики;

- календарний графік запланованих робіт;
- опис виконаної роботи (відвідування наради-інструктажу, кількість та дати відвіданих занять викладачів, кількість та дати відвіданих занять інших практикантів, дати проведення практикантом занять тощо);
- аналіз навичок та вмінь викладачів, які варто запозичити;
- аналіз вмінь та навичок інших практикантів, які варто запозичити;
- перелік методичних прийомів та методик, які були використані під час проведення практикантами занять;
- перелік труднощів, з якими стикнувся практикант та можливих шляхів їх подолання;
- оцінка власного досвіду організації виховної роботи зі студентами;
- оцінка досвіду куратора академічної групи.

Порядок захисту практики.

Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми та завдань. Характерна форма звітності за практику - це подання письмового звіту, підписаного і оціненого безпосередньо керівником від бази практики. Письмовий звіт разом із щоденником та іншими документами з практики студент подає керівнику практики від кафедри. Звіт повинен містити відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики.

Звіт з практики захищається студентом (з диференційованою оцінкою) при комісії, призначеній завідувачем кафедри або деканом факультету. До складу комісії повинні входити керівники практики від кафедри та факультету. У роботі комісії можуть брати участь й інші викладачі кафедри.

Комісія приймає диференційований залік у студентів в останні дні проходження практики.

Оцінка за практику вноситься у відомість обліку успішності, індивідуальний навчальний план або залікову книжку студента за підписами всіх членів комісії. Оцінка за практику враховується стипендіальною комісією при призначенні стипендії.

Студенти, які не виконали програму практики з поважних причин, може бути надано право проходження практики за індивідуальним графіком. Студенти, які не виконали програму практики з неповажних причин, отримали незадовільну оцінку і не ліквідували академічну заборгованість у встановлений термін - відраховуються з університету.

В кінці кожного навчального року факультетські керівники практики подають керівнику виробничої практики університету узагальнений звіт про проходження практики студентами факультету. Підсумки практики обговорюються на засіданнях кафедри, вченої ради факультету та Вченої ради університету.

10. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Диференційований залік з педагогічної практики приймається у формі звітної конференції комісією викладачів факультету.

Загальне оцінювання результатів проходження практики, виконання індивідуальних завдань, оформлення та захист звіту здійснюється за кредитно-трансферною системою, згідно якої максимальний рейтинг кожного здобувача складається з оцінювання в балах за всіма критеріями, що виставляються під час захисту і переводиться в оцінку за схемою:

Загальна сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
90-100	A	відмінно	
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX		
0-34	F		незадовільно

Розподіл балів за виконання програми практики та захист звіту

№ з/п	Вид роботи	Кількість балів (діапазон)
1	План-конспект виховної справи*	0 – 10
2	Психолого-педагогічна характеристика академічної групи*	0 – 10
3	Аналіз відвіданих практикантом занять викладачів та студентів-практикантів	0 – 20
4	Оцінка проведених практикантом занять	0 – 40
5	Конспекти залікових занять	0 – 5
6	Зміст та оформлення звіту	0 – 5
7	Захист практики	0 – 10
	Разом:	100

*Оцінка керівника практики від кафедри психології та від кафедри загальної педагогіки та педагогіки Вищої школи.

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: метод. посіб. для студ. магістр. / С.С. Вітвицька. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с.
2. Гончарова Н.О. Методика викладання історії у вищій школі: Навчальний посібник. – Харків: ФОП Шейніна О.В., 2009. – 133 с.
3. Гура О.І. Педагогіка вищої освіти: Вступ до спеціальності: Підручник. - Київ, 2005.
4. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. Посібник / І.М. Дичківська. – Київ: Академвидав, 2004. – 352 с.
5. Кобиляцький І.І. Методи навчально-виховної роботи у вищій школі. Для магістрантів і молодих викладачів вузів. - Львів, 2000.
6. Козлова Г. М. Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник / Г.М. Козлова. – Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2014. – 200 с.
7. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. / В.М. Нагаєв. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.
8. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник / З.Н.Курлянд, Р.І. Хмелюк та ін., За ред. З.Н. Курлянд. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 495 с.
9. Петрук В.А. Інноваційні технології формування навиків педагогічної діяльності у майбутніх викладачів вищих навчальних закладів // Проблеми освіти: Науковий збірник / Кол. авт. - Київ, 2008. - Вип. 55.
10. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності: Навчальний посібник. – Київ, 2004.
11. Чернілевський Д.В. Педагогіка та психологія вищої школи: Навчальний посібник. – Вінниця, 2006.

Допоміжна література:

1. Горіховський П.І. Вивчення курсу «Методика викладання історичних дисциплін у вищій школі». Методичні рекомендації для магістрантів денної та заочної форми навчання / П.І. Горіховський. – Умань: ПП Жовтий О., 2013. – 84 с.
2. Дубінський В. А. Методика викладання історії в школі: навчально-методичний посібник для організації самостійної роботи студентів історичного факультету. – Кам'янець-Подільський, 2005. – 82 с.
3. Курилів В.І. Методика викладання історії. Курс підвищення кваліфікації вчителів історії: Навчальний посібник. - Харків-Торонто, 2008.
4. Левітас Л. Ф., Салата О. О. Методика викладання історії: посіб. учителя. – Х.: Вид. група «Основа», 2006. – 96 с.
5. Михайличенко О.В. Методика викладання суспільних дисциплін у вищій школі: навчальний посібник. – Суми: СумДПУ, 2009. – 122 с.
6. Мороз Л.В. Організаційно-педагогічні умови формування готовності викладачів до виховної роботи у вищих навчальних закладах (формувальний експеримент) // Проблеми освіти: Науковий збірник / Кол. авт. - Київ, 2007. - Вип. 53.

7. Підготовка студентів до виховної роботи в процесі навчання. - Київ, 1982.
8. Пометун О., Фрейман Г. . Методика навчання історії в школі. – К. : Генеза, 2005. – 328 с.
9. Романова Г.М. Застосування типологічного підходу у процесі психолого-педагогічної підготовки викладачів // Проблеми освіти: Науковий збірник / Кол. авт. - Київ, 2008. - Вип. 56.
10. Фіцула М.М. Вступ до педагогічної професії: Навчальний посібник для педагогічних вузів. - Тернопіль, 2003.
11. Хорев І.О. Про наукове обґрунтування змісту педагогічної професіоналізації викладача вищого навчального закладу // Проблеми освіти: Науковий збірник / Кол. авт. - Київ, 2007. – Вип. 50.
12. Черніков П.І. Моніторинг професійної діяльності викладача навчального закладу // Проблеми освіти: Науковий збірник / Кол. авт. - Київ, 2008. — Вип. 56.
13. Швидак О.М. Сьогодні студент – завтра вчитель. – Київ, 1987.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет:

1. Лебідь Т.І. Методика викладання історії: програма курсу // <http://dls.ksu.kherson.ua>.
2. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. / В.М. Нагаєв. – Київ, 2007. [Електронний ресурс]. Доступ до посібника: http://imanbooks.com/book_429_page_1